

USTAVNI SUD REPUBLIKE HRVATSKE

2736

Ustavni sud Republike Hrvatske, u sastavu Miroslav Šeparović, predsjednik, te suci Andrej Abramović, Ingrid Antičević Marinović, Mato Arlović, Snježana Bagić, Branko Brkić, Mario Jelušić, Lovorka Kušan, Josip Leko, Davorin Mlakar, Rajko Mlinarić, Antun Palarić i Miroslav Šumanović, u postupku koji su ustavnom tužbom pokrenuli društvo OTP banka Hrvatska d.d., Zadar, koje zastupa Miroslav Plašćar, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Žurić i partneri iz Zagreba, i Societe Generale – Splitska banka d.d., Split, koje zastupa Uroš Pavasović, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Žurić i partneri iz Zagreba; Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., Zagreb, koje zastupa Ivica Crnić, odvjetnik u Zagrebu; Potrošač – Hrvatski savez udruga za zaštitu potrošača iz Zagreba, kojeg zastupaju Ines Bojić, odvjetnica u Zagrebu i Nikša Valjalo, odvjetnik u Zagrebu; Privredna banka Zagreb d.d, Zagreb, koje zastupa Miroslav Leko, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Leko i partneri iz Zagreba; Raiffeisenbank Austria d.d., Zagreb, koje zastupa Josip Grošeta, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Glamuzina & Grošeta iz Zagreba; Erste&Steiermarkische bank d.d., Rijeka, koje zastupa Damir Metelko, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Hanžeković & partneri iz Zagreba i Zagrebačka banka d.d., Zagreb, koje zastupa Boris Porobija, odvjetnik u Odvjetničkom društvu Porobija & Porobija iz Zagreba, na sjednici održanoj 13. prosinca 2016. donio je

ODLUKU

I. Ustavna tužba Potrošača – Hrvatskog saveza udruga za zaštitu potrošača djelomično se usvaja te se ukida točka I. presude i rješenja Vrhovnog suda Republike Hrvatske broj: Revt 249/14-2 od 9. travnja 2015.:

– u dijelu kojim je odbijena revizija Potrošača – Hrvatskog saveza udruga za zaštitu potrošača iz Zagreba podnesena protiv točke I. 1. izreke presude Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj: Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. kojom je odbijen tužbeni zahtjev Potrošača za utvrđenje da su »povrijedili kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita koristeći u potrošačkim ugovorima o kreditima nepoštenu ugovornu odredbu kojom je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo«;

– u dijelu kojim je odbijena revizija Potrošača – Hrvatskog saveza udruga za zaštitu potrošača iz Zagreba podnesena protiv točke I. 2. izreke presude Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske broj: Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. kojom je odbijen tužbeni zahtjev u odnosu na 8. tuženu banku Sberbank d.d.

Predmet se u tom djelu vraća Vrhovnom sudu Republike Hrvatske na ponovni postupak.

II. U preostalom djelu odbijaju se ustavne tužbe podnositelja Potrošača – Hrvatskog saveza udruga za zaštitu potrošača, te ustavne tužbe OTP banke Hrvatska d.d., Zadar i Societe Generale – Splitske banke d.d., Split; Hypo Alpe-Adria-Banke d.d., Zagreb; Privredne banke Zagreb d.d, Zagreb; Raiffeisenbanke Austria d.d., Zagreb; Erste&Steiermarkische banke d.d., Rijeka i Zagrebačke banke d.d., Zagreb.

III. Ova odluka objavit će se u »Narodnim novinama«.

Obrazloženje

I. POSTUPAK PRED USTAVNIM SUDOM

1. Pravodobne i dopuštene ustavne tužbe podnesene su protiv odluka Vrhovnog suda Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: Vrhovni sud) broj: Revt 249/14-2 od 9. travnja 2015. (u daljnjem tekstu: osporena odluka), Visokog trgovačkog suda Republike Hrvatske (u daljnjem tekstu: drugostupanjski sud) broj: Pž-7129/13-4 od 13. lipnja 2014. (u daljnjem tekstu: drugostupanjska odluka) i Trgovačkog suda u Zagrebu (u daljnjem tekstu: prvostupanjski sud) broj: P-1401/2012 od 4. srpnja 2013. (u daljnjem tekstu: prvostupanjska odluka).

2. Ustavne tužbe podnijeli su Potrošač – Hrvatski savez udruga za zaštitu potrošača, tužitelj u parničnom postupku (ustavnosudski predmet broj: U-III-2547/2015), te utužene banke (od 1. do 7. tuženika) i to sljedećim redoslijedom:

a) OTP banka Hrvatska d.d., Zadar i Societe Generale – Splitska banka d.d., Split (predmet broj: U-III-2521/2015; u daljnjem tekstu: OTP banka i Splitska banka);

b) Hypo Alpe-Adria-Bank d.d., Zagreb (sada Addiko Bank d.d., Zagreb; predmet broj: U-III-2536/2015; u daljnjem tekstu: Hypo banka);

c) Privredna banka Zagreb d.d., Zagreb (predmet broj: U-III-2565/2015; u daljnjem tekstu: PBZ banka);

d) Raiffeisenbank Austrija d.d., Zagreb (predmet broj: U-III-2603/2015; u daljnjem tekstu: Raiffeisenbank);

e) Erste&Steiermarkische bank d.d., Rijeka (predmet broj: U-III-2604/2015; u daljnjem tekstu: Erste banka) i

f) Zagrebačka banka d.d., Zagreb (predmet broj: U-III-2605/2015; u daljnjem tekstu: ZABA).

2.1. Ustavni sud će, kada je u obrazloženju ove odluke riječ o tužitelju kao podnositelju, koristiti naziv Potrošač, a za tuženike kao podnositelje (osim kada ih poimence spominje) zajednički naziv banke.

2.2. Većina je podnositelja, osim Potrošača i PBZ banke, podnijela ustavne tužbe i protiv drugostupanjske odluke (osporavajući pritom i prvostupanjsku odluku) u povodu kojih im je Ustavni sud uputio tzv. revizijsko pismo. Po primitku osporene odluke zatražili su od Ustavnog suda nastavak postupka, osporavajući ujedno i osporenu odluku Vrhovnog suda.

3. Prvostupanjskom odlukom tužbeni zahtjev Potrošača gotovo je u cijelosti usvojen dok je dio tužbenog zahtjeva prvostupanjski sud odbacio (v. točke od 4.1. do 4.3.2. obrazloženja ove odluke).

3.1. Drugostupanjskom odlukom djelomično je potvrđena, djelomično je preinačena i djelomično je ukinuta prvostupanjska odluka (v. točku 5. obrazloženja ove odluke).

3.2. Osporenom odlukom Vrhovni sud odbio je reviziju Potrošača i revizije banaka kao neosnovane te je odredio da svaki revident snosi svoje troškove postupka.

Troškovi sastava odgovora na reviziju Potrošača (v. točku 6. obrazloženja ove odluke) nisu priznati 8. tuženiku – Sberbank d.d. (ranije Volksbank d.d.; u daljnjem tekstu: Sberbank).

II. ČINJENICE I OKOLNOSTI PREDMETA

A) UVODNE NAPOMENE O PARNIČNOM POSTUPKU KOJI JE PRETHODIO USTAVNOSUDSKOM POSTUPKU

4. Parnični postupak pokrenut je na temelju članka 132. stavka 2. Zakona o zaštiti potrošača (»Narodne novine« broj 79/07. i 79/09.) i članaka 1. i 2. Uredbe o određivanju osoba ovlaštenih za pokretanje postupka radi zaštite kolektivnih interesa potrošača (»Narodne novine« broj 124/09.; u daljnjem tekstu: Uredba).

Parnični postupak pokrenut je tužbom Potrošača protiv osam banaka. U tužbi je Potrošač naveo da je do povrede kolektivnih interesa i prava potrošača (korisnika kredita) došlo zbog sklapanja ugovora o kreditima koji sadrže nepoštenе ugovorne odredbe koje se odnose na ugovorenu valutu obveze švicarski franak uz koju je vezana glavnica i one kojima je bankama omogućeno mijenjati visinu kamatne stope.

B) ODLUKE REDOVNIH SUDOVA

1) Prvostupanjska odluka

4.1. Prvostupanjski sud, utvrdivši da Potrošač sukladno načelu »tempus regit actum« ima aktivnu legitimaciju za podnošenje kolektivne tužbe, djelomično je usvojio tužbeni zahtjev jer je utvrdio kako su banke zaključujući sporne ugovore o kreditu postupale suprotno mjerodavnom materijalnom pravu, dok je dio tužbenog zahtjeva odbacio (točke 1. i 2. izreke rješenja).

4.2. U pogledu primjene mjerodavnog materijalnog prava prvostupanjski sud utvrdio je da je do 6. kolovoza 2007. na snazi bio Zakon o zaštiti potrošača (»Narodne novine« broj 96/03.; u daljnjem tekstu: ZoZP/03), a od 7. kolovoza 2007. pa nadalje Zakon o zaštiti potrošača (»Narodne novine« broj 79/07.; u daljnjem tekstu: ZoZP/07), koji je izmijenjen i dopunjen Zakonom o izmjenama i dopunama Zakona o zaštiti potrošača (»Narodne novine« broj 79/09.; u daljnjem tekstu: ZIDZoZP).

4.2.1. Ustavni sud napominje da se u daljnjem tekstu obrazloženja ove odluke, kada je riječ o Zakonu o zaštiti potrošača koji je bio na snazi u vrijeme donošenja osporenih odluka, uključujući i njegove izmjene i dopune, koristi kraticom ZoZP.

4.3. Prvostupanjski sud utvrdio je da su banke i Sberbanka povrijedili kolektivne interese i prava potrošača na način da su, u određenom razdoblju, a što je dovelo do neravnoteže u pravima i obvezama ugovornih strana, ugovarali valutu »uz koju je vezana glavnica švicarski franak«, a da potrošače nisu u cijelosti informirali o svim potrebnim parametrima bitnim za donošenje valjane odluke te da su ugovarali kamatnu stopu koja je tijekom postojanja obveze po ugovorima o kreditima bila promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom banaka i drugim internim aktima banaka, a da banke i potrošači nisu

prije i u vrijeme zaključenja ugovora o kreditu o takvoj ugovornoj odredbi pojedinačno pregovarali niti su ugovorom o kreditu utvrdili egzaktne parametre i metodu izračuna tih parametara koji utječu na odluku banaka o promjeni stope ugovorene kamate (točke od 1. do 8. izreke prvostupajnske presude).

4.3.1. Prvostupajnski sud naložio je bankama i Sberbanci da prekinu s gore opisanim postupanjem te im naložio da u roku od šezdeset (60) dana ponude potrošačima izmjenu ugovorne odredbe na način da glavnica kreditne obveze bude izražena u kunama u iznosu koji je isplaćen u fazi korištenja kredita i uz fiksnu kamatnu stopu u postotku koji je bio izrijekom naveden u sklopljenom potrošačkom ugovoru kao važeća stopa redovne kamate na dan sklapanja ugovora (točka 9. izreke prvostupajnske presude), zabranio je bankama i Sberbanci takvo i slično postupanje ubuduće (točka 10. izreke prvostupajnske presude) te im je naložio da Potrošaču solidarno isplate troškove parničnog postupka (točka 11. izreke prvostupajnske presude).

4.3.2. Prvostupajnski sud odbacio je tužbeni zahtjev u dijelu kojim je Potrošač zatražio od suda da bankama i Sberbanci naloži da potrošačima ponude izmjenu ugovorne odredbe na način da glavnica bude vezana uz euro te da kamatna stopa bude ugovorena na način kako je to pobliže označeno točkom 2. izreke prvostupajnskog rješenja.

2) Drugostupajnska odluka

5. Drugostupajnskom odlukom (presudom i rješenjem) djelomično je potvrđena, djelomično je preinačena te je djelomično ukinuta prvostupajnska odluka.

Drugostupajnskom odlukom prvostupajnska odluka je preinačena u odnosu na ugovornu odredbu o valuti obveze. Drugostupajnski sud utvrdio je da ta odredba ispunjava zahtjeve razumljivosti pa s time nije nepoštena, a posljedično nije ni ništetna.

Drugostupajnski sud potvrdio je prvostupajnsku odluku u dijelu koji se odnosi na ništetnost ugovorne odredbe o promjenjivoj kamatnoj stopi (osim u pogledu Sberbanke, u kojem je dijelu prvostupajnsku odluku preinačio na način da je taj dio tužbenog zahtjeva odbio). Potvrdio je stajalište prvostupajnskog suda da je riječ o nepoštenoj ugovornoj odredbi koja je potrošačima nametnuta jednostranom odlukom banaka, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo.

a) Izreka presude i rješenja

Izreka drugostupajnske odluke glasi:

»presudio je

I. 1. Preinačuje se presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u dijelu točke 1., 2., 3., 4., 5., 6., i 7. izreke i sudi:

Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtjev tužitelja POTROŠAČ – HRVATSKI SAVEZ UDRUGA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA za utvrđenje da su prvotuženik ZAGREBAČKA BANKA d.d. u razdoblju od 1. travnja 2005. do 31. prosinca 2008., drugotuženik PRIVREDNA BANKA ZAGREB d.d. u razdoblju od 1. studenog 2004. do 31. prosinca 2008., trećetuženik ERSTE & STEIERMARKISCHE BANK d.d. u razdoblju od 1. travnja 2004. do 31. prosinca 2008., četvrtotuženik RAIFFEISENBANK AUSTRIA d.d. u razdoblju od 1. siječnja 2004. do 31. prosinca 2008., petotuženik HYPO ALPE-ADRIA-BANK d.d. u razdoblju od 1. lipnja 2004. do 31. prosinca 2008., šestotuženik OTP BANKA HRVATSKA d.d. u razdoblju od 1. rujna 2004. do 31. prosinca 2008. i sedmotuženik SOCIETE GENERALE-SPLITSKA BANKA d.d. u razdoblju od 1. listopada 2004. do 31. prosinca 2008. povrijedili kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita koristeći u potrošačkim ugovorima o kreditima nepoštenu ugovornu odredbu kojom je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo.

1. Preinačuje se presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u točki 8., dijelu točke 9. i u dijelu točke 10. izreke koji se odnosi na osmotuženika SBERBANK d.d. i sudi:

Odbija se kao neosnovan tužbeni zahtjev tužitelja POTROŠAČ – HRVATSKI SAVEZ UDRUGA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA

– za utvrđenje da je osmotuženik SBERBANK d.d. u razdoblju od 1. lipnja 2004. do 31. prosinca 2008. povrijedio kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita koristeći u potrošačkim ugovorima o kreditima nepoštenu ugovornu odredbu kojom je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo,

– za utvrđenje da je osmotuženik SBERBANK d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008. povrijedio kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita tako što je u potrošačkim ugovorima o kreditima koristio nepoštenu ugovornu odredbu kojom je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja ugovorne obveze promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom osmotuženika SBERBANK d.d., o kojoj odredbi se nije pojedinačno pregovaralo, te

– da sud naloži osmotuženiku SBERBANK d.d. prekinuti s opisanim postupanjem i da mu zabrani takvo ili slično postupanje ubuduće.

II. Djelomično se odbijaju žalbe prvotuženika ZAGREBAČKA BANKA d.d., drugotuženika PRIVREDNA BANKA ZAGREB d.d., trećetuženika ERSTE & STEIERMARKISCHE BANK d.d., četvrtotuženika RAIFFEISENBANK AUSTRIA d.d., petotuženika HYPO ALPE-ADRIA-BANK d.d., šestotuženika OTP BANKA HRVATSKA d.d. i sedmotuženika SOCIETE GENERALE-SPLITSKA BANKA d.d. kao neosnovane i potvrđuje presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u dijelu točke 1., 2., 3., 4., 5., 6. i 7. izreke kojim se utvrđuje da su prvotuženik ZAGREBAČKA BANKA d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008., drugotuženik PRIVREDNA BANKA ZAGREB d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008., trećetuženik ERSTE & STEIERMARKISCHE BANK d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008., četvrtotuženik RAIFFEISENBANK AUSTRIA d.d.

u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008., petotuženik HYPO ALPE-ADRIA-BANK d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008., šestotuženik OTP BANKA HRVATSKA d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008. i sedmotuženik SOCIETE GENERALE-SPLITSKA BANKA d.d. u razdoblju od 10. rujna 2003. do 31. prosinca 2008., a koje povrede traju i nadalje, povrijedili kolektivne interese i prava potrošača korisnika kredita tako što u potrošačkim ugovorima o kreditima koriste nepoštenu ugovornu odredbu kojom je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja ugovorne obveze promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom banke, o kojoj se nije pojedinačno pregovaralo, a koja je ništetna.

III. Preinačuje se presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u dijelu točke 9. i u dijelu točke 10. izreke i sudi:

Odbija se tužbeni zahtjev kojim tužitelj traži da se prvotuženiku ZAGREBAČKA BANKA d.d., drugotuženiku PRIVREDNA BANKA ZAGREB d.d., trećetuženiku ERSTE & STEIERMARKISCHE BANK d.d., četvrtotuženiku RAIFFEISENBANK AUSTRIA d.d., petotuženiku HYPO ALPE-ADRIA-BANK d.d., šestotuženiku OTP BANKA HRVATSKA d.d. i sedmotuženiku SOCIETE GENERALE-SPLITSKA BANKA d.d. naloži u potrošačkim ugovorima o kreditu prekinuti s korištenjem odredaba kojima je ugovorena valuta uz koju je vezana glavnica švicarski franak i da im zabrani takvo ili slično postupanje ubuduće, kao neosnovan.

IV. Djelomično se odbijaju žalbe prvotuženika ZAGREBAČKA BANKA d.d., drugotuženika PRIVREDNA BANKA ZAGREB d.d., trećetuženika ERSTE & STEIERMARKISCHE BANK d.d., četvrtotuženika RAIFFEISENBANK AUSTRIA d.d., petotuženika HYPO ALPE-ADRIA-BANK d.d., šestotuženika OTP BANKA HRVATSKA d.d. i sedmotuženika SOCIETE GENERALE-SPLITSKA BANKA d.d. i potvrđuje presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u dijelu točke 9. i u dijelu točke 10. izreke kojom se u potrošačkim ugovorima o kreditima prvotuženiku ZAGREBAČKA BANKA d.d., drugotuženiku PRIVREDNA BANKA ZAGREB d.d., trećetuženiku ERSTE & STEIERMARKISCHE BANK d.d., četvrtotuženiku RAIFFEISENBANK AUSTRIA d.d., petotuženiku HYPO ALPE-ADRIA-BANK d.d., šestotuženiku OTP BANKA HRVATSKA d.d. i sedmotuženiku SOCIETE GENERALE-SPLITSKA BANKA d.d. nalaže prekinuti s korištenjem odredaba kojima je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja ugovorne obveze promjenjiva u skladu s njihovim jednostranim odlukama, o kojima se nije pojedinačno pregovaralo, i kojima im se zabranjuje takvo ili slično postupanje ubuduće.

V. Preinačuje se presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u točki 11. izreke i sudi:

1. Tužitelj POTROŠAČ – HRVATSKI SAVEZ UDRUGA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA, prvotuženik ZAGREBAČKA BANKA d.d., drugotuženik PRIVREDNA BANKA ZAGREB d.d., trećetuženik ERSTE & STEIERMARKISCHE BANK d.d., četvrtotuženik RAIFFEISENBANK AUSTRIA d.d., petotuženik HYPO ALPE-ADRIA-BANK d.d., šestotuženik OTP BANKA HRVATSKA d.d. i sedmotuženik SOCIETE GENERALE-SPLITSKA BANKA d.d. snose sami svoje parnične troškove.

2. Nalaže se tužitelju POTROŠAČ-HRVATSKI SAVEZ UDRUGA ZA ZAŠTITU POTROŠAČA naknaditi osmotuženiku SBERBANK d.d. parnične troškove u iznosu od 5.000 kn (pettisuća kuna), u roku od osam dana.

3. Odbija se zahtjev osmotuženika SBERBANK d.d. za naknadu parničnog troška za odgovor na tužbu.

riješio je

Ukida se presuda Trgovačkog suda u Zagrebu poslovni broj P-1401/12 od 4. srpnja 2013. u točki 9. izreke u dijelu koji glasi: 'Nalaže se tuženicima da u roku od 60 (šezdeset) dana ponude potrošačima izmjenu ugovorne odredbe kojom je određeno da je iznos glavnice kreditne obveze vezan uz valutu švicarski franak, a kamatna stopa promjenljiva, na način da glavnica bude izražena u kunama u iznosu koji je isplaćen u fazi korištenja kredita i uz fiksnu kamatnu stopu, a u postotku koji je bio izrijekom naveden u sklopljenom potrošačkom ugovoru kao važeća stopa redovne kamate na dan sklapanja ugovora, jer će u suprotnom njihovu ponudu zamijeniti ova presuda.'«

b) Obrazloženje drugostupajnske odluke

Drugostupajnski sud istaknuo je da su žalbeni razlozi banaka brojni, slični, da se međusobno isprepliću i da se odnose kako na pogreške u suđenju o osnovanosti tužbenog zahtjeva tako i na pogreške u provođenju postupka, koje su prouzročene nepravilno utvrđenim činjeničnim stanjem i pogrešnom primjenom materijalnog prava.

Polazeći od obrazloženja drugostupajnske odluke i očitovanja drugostupajnskog suda na pojedine žalbene razloge, Ustavni sud utvrđuje da se prigovori banaka mogu podijeliti na sljedeće grupe: na nedostatke aktivne i pasivne legitimacije, na nedostatke tužbenog zahtjeva i nedostatke izreke prvostupajnske odluke, primjenu materijalnog prava, utvrđenja prvostupajnskog suda o (ne)poštenosti ugovornih odredaba o valutnoj klauzuli i promjenjivoj kamatnoj stopi i na procesno-pravne prigovore.

U nastavku obrazloženja ove odluke iznosi se relevantan dio obrazloženja drugostupajnske odluke u odnosu na svaki od tih prigovora.

ba) U odnosu na prigovore banaka o nedostatku aktivne legitimacije Potrošača

Drugostupajnski sud nije prihvatio prigovore banaka da Potrošač nema aktivnu legitimaciju za vođenje parničnog postupka. Utvrdio je da Potrošač, koji je kao udruga za zaštitu potrošača ovlašten pokretati sudske postupke radi zaštite kolektivnih interesa i prava potrošača, ima procesnu legitimaciju za vođenje postupka već na temelju same tvrdnje da je došlo do povrede kolektivnih prava i interesa potrošača pa je njegov zahtjev u tom smislu dopušten. Istaknuo je:

»(...) Postupak za zaštitu kolektivnih interesa i prava potrošača ovlaštena je pokrenuti samo osoba koja je osnovana radi zaštite tih interesa, u konkretnom slučaju udruga za zaštitu potrošača, i to neovisno jesu li tangirana konkretna prava pojedinih potrošača, s obzirom da se u postupku pokrenutom na temelju zakona radi zaštite kolektivnih prava i interesa potrošača konkretna prava potrošača štite samo na posredan i apstraktan način.

(...)

(...) Kolektivni interes svih sadašnjih i budućih potrošača je da određeni trgovci u svojim standardnim ugovorima ne koriste određene odredbe koje su nepoštene po kriterijima iz Zakona o zaštiti potrošača i da njihova poslovna praksa ne bude po kriterijima iz Zakona o zaštiti potrošača nepoštena.

(...)

Ovaj postupak i nije pokrenuo dio potrošača radi zaštite zbroja svojih pojedinačnih interesa i prava, nego udruga koja je zakonom ovlaštena pokretati postupke apstraktne zaštite prava potrošača kao kolektiva, kad se određenom praksom općenito povređuju prava potrošača kao kolektiviteta i to upravo zaštite kolektivnih, a ne pojedinačnih prava i interesa, što je prvostupanjski sud pravilno ocijenio, iako je tužbeni zahtjev iz tužbe imao i takvih elemenata koji ukazuju na pojedinačnu zaštitu, na što je tužitelja na vrijeme upozorio sukladno načelu otvorenog pravosuđenja.«

bb) U odnosu na prigovore banaka o nedostatku pasivne legitimacije

U odnosu na navode o nedostatku pasivne legitimacije, to jest u odnosu na navode pojedinih banaka kako nije moglo doći do povrede zakona koji u vrijeme povrede još nije bio na snazi, drugostupanjski sud utvrdio je da je prvostupanjski sud pravilno ocijenio da se na materijalnopravne odnose primjenjuju odredbe onog zakona koji je bio na snazi u trenutku kada Potrošač tvrdi da su banke povrijedile kolektivne interese potrošača, dok se valjanost procesnih radnji, pa tako i tužbe, prosuđuje na temelju zakona koji je bio na snazi u vrijeme poduzimanja procesne radnje.

bc) U odnosu na prigovore banaka o nedostacima tužbenog zahtjeva Potrošača

U odnosu na žalbene razloge u pogledu nedostataka tužbenog zahtjeva drugostupanjski sud utvrdio je da banke neosnovano smatraju kako u tužbenom zahtjevu nisu za svakog od njih određene ugovorne odredbe za koje Potrošač smatra da su protivne kolektivnom interesu potrošača te da je zato tužbeni zahtjev neosnovan. Ocijenio je da su odredbe u kojima se precizira čin povrede kao korištenje ništetnih odredaba o valutnoj klauzuli za koju je vezana glavnica u švicarskim francima i odredaba u kojima je ugovorena redovna kamatna stopa koja je tijekom postojanja obveze promjenjiva u skladu s jednostranom odlukom banaka, za svaku pojedinu banku, »jasno i dovoljno precizno određene«.

Drugostupanjski sud nije prihvatio žalbene navode banaka o povredi članka 109. Zakona o parničnom postupku (»Narodne novine« broj 53/91., 91/92., 58/93., 112/99., 88/01., 117/03., 88/05., 2/07., 84/08., 123/08., 57/11., 148/11. i 25/13.; u daljnjem tekstu: ZPP) da tužbeni zahtjev »nije bio određen«. Drugostupanjski sud potvrdio je stajalište prvostupanjskog suda da je Potrošač ispravak tužbenog zahtjeva dostavio po proteku naloženog roka. Međutim, ocijenio je da odbacivanju tužbenog zahtjeva nije bilo mjesta budući da prvostupanjski sud nije upozorio Potrošača na posljedice propuštanja navedenog roka.

bd) U odnosu na prigovore banaka vezane uz nedostatke izreke prvostupanjske odluke

U odnosu na žalbene navode u pogledu nedostataka zbog kojih se ona ne može ispitati, drugostupanjski sud utvrdio je da je bilo moguće ispitati prvostupanjsku odluku, unatoč tomu što je prvostupanjski sud počinio bitnu povredu odredaba parničnog postupka iz članka 354. stavka 2. točke 11. ZPP-a, a koja se sastoji od proturječnosti izreke presude, pojedinim razlozima presude i u proturječnosti između samih razloga presude.

Drugostupanjski sud utvrdio je da je izreka prvostupanjske presude »strukturirana« na isti način kao i konačno postavljeni tužbeni zahtjev. Istaknuo je da ZoZP »izričito propisuje kako treba glasiti odluka suda ako utvrdi da je tužbeni zahtjev osnovan«. Drugim riječima, drugostupanjski sud utvrdio je da izreka prvostupanjske presude glasi onako kako je propisano ZoZP-om.

U pogledu navodnih povreda pravila o obliku i sadržaju prvostupanjske odluke drugostupanjski sud utvrdio je kako, suprotno takvim tvrdnjama banaka, obrazloženje prvostupanjske odluke sadrži sve što je potrebno, i to: potrebne obavijesti o subjektivnim i objektivnim elementima spora, razloge svoje ocjene, sve zahtjeve Potrošača o kojima ovisi predmet i granice raspravljanja, navedene su sve činjenice na kojima Potrošač zasniva svoj tužbeni zahtjev, svi dokazi koji su izvedeni, materijalni propisi koje je sud uzeo u obzir, pri čemu su sve radnje koje su poduzete tijekom postupka i više nego detaljno opisane. Drugostupanjski sud utvrdio je da je obrazloženje prvostupanjske odluke »neuobičajeno opširno« i da je prvostupanjski sud spominjao isprave koje nije predložila ni jedna od stranaka niti su dio sudskog spisa. Međutim, ocijenio je da sveukupna činjenična građa koju je prvostupanjski sud koristio nije reducirana samo na činjenice utvrđene iz navedenih isprava i svjedočenja članova udruge Franak, već isto tako i iz isprava koje su priložene spisu.

Također, drugostupanjski sud utvrdio je da točke od 1. do 8. izreke prvostupanjske presude sadrže i više elemenata nego što je to propisano odredbom članka 338. stavka 3. ZPP-a koji su suvišni jer neki od tih elemenata ulaze u sadržaj, a ne izreku presude, no unatoč tomu, drugostupanjski sud ocijenio je kako zbog navedenog izreka prvostupanjske odluke nije nerazumljiva. Suprotno tvrdnji Splitske banke, utvrdio je da je izreka »razumljiva i određena« jer iz nje jasno proizlazi da se povreda kolektivnih interesa i prava potrošača sastoji od korištenja nepoštenih ugovorih odredaba u svim potrošačkim ugovorima o kreditu. Istaknuo je:

»... nepoštene odredbe o kojima se nije pojedinačno pregovaralo ništetne su od samog početka tj od trenutka kad su postale sadržajem standardnog ugovora, a njihovo korištenje predstavlja postupanje protivno odredbama Zakona o zaštiti potrošača čitavo vrijeme dok se koriste, dakle od trenutka kad su ugovorene pa nadalje, što sve proizlazi iz samog pojma ništetnosti, koja je posljedica toga